عکس: AP

از «انقلاب» در ترکیه خبری نیست

ترجمه: محمدعلی عسگری

طی یک هفته گذشته تظاهرات مردم ترکیه در صدر خبرهای روز جهان قرار گرفت. سرعت تحولات و گسترش اعتراضات به شهرهای دیگر برخی را بر این داشت تا باور کنند یا امیدوار باشند که بهار ترکیه هم شروع شده است و به این وسیله فضای رسانه‌های خود را پر کنند. اما حقیقت امر چیست؟ گفته می‌شود شهرداری استانبول طرحی را می‌خواهد به اجرا بگذارد که از سوی پارلمان تصویب شده و حتی احزاب مخالف نیز به آن رای داده‌اند. به موجب این طرح قرار است میدان «تقسیم» که مشهورترین میدان استانبول به شمار می‌رود بازسازی شده و یک قلعه قدیمی مربوط به دوران عثمانی که منهدم شده است دوباره ساخته شود. به این ترتیب میدان ترکیب تازه‌ای پیدا کرده و برای رفت و آمد نیز مناسب‌تر خواهد بود. در این میان قرار است پنج درخت از جا در آمده و در جای دیگری غرس شود. برخی نیز می‌گویند دولت در نظر دارد تا به کلی پارک «گزی» را از بین برده و به جای آن یک مرکز تجاری تاسیس کند. در روز چهارم اعتراضات، نیروهای پلیس به طرز خشونت‌باری اقدام به سرکوب تظاهرات‌کنندگان کرده و در این راه از گاز اشک‌آور استفاده کردند که موجب مجروح‌شدن برخی شد.

عجز مخالفان

گروه‌های اپوزیسیون ترکیه سال‌هاست که نتوانسته‌اند از طریق صندوق‌های رای، «حزب حاکم عدالت و توسعه» را سرنگون و دوباره قدرت را به دست گیرند. محبوبیت حزب حاکم همچنان رو به‌افزایش است و ممکن است انتخابات آینده نیز این حزب برنده باشد. اگر به این امر یک سلسله از سیاست‌ها و قوانینی را هم اضافه کنیم که دولت درحال تصویب آنها از طریق پارلمان است، در می‌یابیم گروه‌های اپوزیسیون ترکیه احساس نگرانی شدیدی می‌کنند و بیم آن دارند «رجب طیب اردوغان» راه تکروی و استبداد در پیش گرفته و در نتیجه بتواند فرهنگ دینی معینی را بر ملت ترکیه تحمیل کند. آخرین مورد از این نوع قانونگذاری‌ها، محدودکردن زمان فروش مشروبات الکلی و منع تبلیغات و افزایش مالیات بر آنها بود. عامل مهم دیگری که نگرانی مخالفان را دامن زد خاتمه‌دادن به کار کمیته توافق بر سر قانون اساسی بود که از احزاب داخل پارلمان تشکیل شده بود و در نهایت نیز نتوانست بر سر برخی بندهای قانون اساسی به توافق برسد. در نتیجه اردوغان اعلام کرد ممکن است مجبور شود همزمان با انتخابات پارلمانی درسال آینده قانون اساسی را هم به همین شکلی که هست به رفراندوم بگذارد.

سیاست خارجی

شاید بتوان گفت سیاست خارجی اتخاذشده از سوی دولت کنونی ترکیه به‌ویژه در رابطه با بحران سوریه نیز اهمیتی کمتر از مسایل داخلی در دامن‌زدن به این نگرانی‌ها نقش نداشته باشد زیرا اردوغان در سیاست خارجی خود شیوه‌هایی را در پیش گرفت که همزمان متحدان و مخالفان خارجی‌اش (آمریکا و ایران) را برآشفت و احزاب مخالف در داخل را هم ناراضی کرد. انفجار ریحانلی در ۱۱ می۲۰۱۳ و حوادث امنیتی مشابه آن بیانگر همین نارضایتی‌ها بود. از اینها گذشته پرونده آشتی ملی با کردها که به زمین‌گذاشتن سلاح از سوی حزب کارگران کردستان منجر شد و نشان داد تداوم روند آشتی ملی بدون برخورد به موانعی پیچیده رو به پیش است برگ برنده مهمی را از دست برخی بازیگران منطقه‌ای و داخلی می‌گرفت. از این‌رو این پرسش جدی‌تر می‌شد که: گام بعدی اردوغان چه خواهد بود؟ نکته مهم اینکه دستگاه‌های امنیتی ترکیه گروه‌های چپ مرتبط با بزرگ‌ترین احزاب مخالف یعنی «حزب جمهوری خلق» را در انفجارهای ریحانلی دخیل دانستند. در این انفجار حدود ۵۲ نفر کشته شدند و گفته شد برخی سرنخ‌های این انفجار به سوریه نیز می‌رسد. همه این امور رفته‌رفته حلقه محاصره را برای نیروهای اپوزیسیون در داخل تنگ‌تر می‌کرد و آنها را در وضعیت اسفباری قرار می‌داد.

مشکل رسانه‌های عرب‌زبان این است که می‌خواهیم حوادث جهان را در فهم تنگ خود جای دهیم و به همه حوادث در هرکجا که باشد لباس آرزوهایمان را بپوشانیم. تردیدی وجود ندارد که حوادث اخیر یک‌بار دیگر نگاه‌ها را متوجه ترکیه کرده است. اما هنوز خیلی راه دارد تا بتوان این حوادث را نوعی انقلاب یا بهار ترکی قلمداد کرد

درواقع اپوزیسیون ترکیه به این نتیجه رسید که بهترین راه برای نجات خود فرار به جلو است و بنابراین مساله میدان تقسیم بهانه خوبی شد برای اینکه بتواند دولت را از یک موضع تهاجمی به یک موضع دفاعی ضعیف براند. همزمان با این تحولات، رسانه‌های گروه‌های مخالف نیز دست به کار شده و به صورتی تعمدی خبرها را دستکاری کرده و در تعداد قربانیان اغراق کردند حال آنکه حتی به طور دقیق معلوم نبود تعداد کشته‌ها دو نفر یا بیشتر است.

بهار عرب -بهار ترک

جالب اینکه رسانه‌های عربی و غربی، تحولات ترکیه را به صورتی گسترده پوشش دادند و به نحوی شبانه روزی به انعکاس این رویدادها پرداختند. تعدادی از رسانه‌های عربی نام «بهار ترکی» را بر این حوادث گذاشته و آن را با حوادث موسوم به ««بهار عربی»مقایسه کردند که به سرنگونی چند دولت منجر شد. حال آنکه اغلب رسانه‌های ترکیه - حتی رسانه‌های وابسته به گروه‌های اپوزیسیون - این حوادث را به صورتی عادی پوشش می‌دادند. دراین رابطه بد نیست به چند نکته توجه شود:

۱ - معنای تجمع و تظاهرات در ترکیه با سایر کشورهای خاورمیانه به کلی متفاوت است زیرا در اغلب کشورهای عربی برگزاری تظاهرات و تشکیل تجمعات ممنوع است. حال آنکه درترکیه برگزاری تظاهرات امری عادی تلقی شده و هرساله به مناسبت‌های مختلف انجام می‌شود. طی سال‌های گذشته ترکیه بارها شاهد برگزاری تظاهرات‌میلیونی بوده است. از جمله تظاهرات روز قدس (با مشارکت نیم‌میلیون نفر) یا تظاهرات به مناسبت محکوم‌کردن تجاوزاسراییل به غزه درسال ۲۰۰۸ (با مشارکت بیش از یک‌میلیون نفر) یا تظاهرات طرفداری از «جمهوریت» (با جمعیتی بیش از صدهاهزار نفر) که گروه‌های اپوزیسیون در ابتدای قدرت‌گرفتن حزب عدالت و توسعه ترتیب دادند.

۲ - حوادث چند روز گذشته ترکیه، یک‌بار دیگر نشان داد که مردم این کشور به دو گروه بزرگ تقسیم می‌شوند: گروهی که سیاست‌های دولت فعلی و الگوهای ارایه شده از سوی اردوغان را می‌پذیرند و اصل وجود بحران درکشور را منکر می‌شوند و گروه دیگری که می‌خواهند ترکیه نیز شاهد همان تحولات کشورهای عربی بوده و مردم انقلابی بی‌پروا را علیه دیکتاتوری اردوغان - که دولتش در حال اتمام است - به راه اندازند.

۳ - رسانه‌های کشورهای خاورمیانه به کلی از واقعیت‌های ترکیه دور بوده و عدم شفافیت را نه‌تنها در تحلیل و رصدکردن امور بلکه حتی در ارایه اطلاعات و جزییات امر در پیش گرفته‌اند. خشونت‌های اولیه پلیس موجب خشم و غضب مردم شد و بیش از ۹۰ تظاهرات را در ۱۰شهر ترکیه به وجود آورد. اما برخورد عاقلانه دولت با این مساله تاحدودی از شدت اعتراضات کاست. کمااینکه با کار رسانه‌ای، برخی خبرهای ضدونقیض افشا شد و تعداد افراد تجمع‌کرده در میادین اصلی شهرها رو به کاهش رفت. به مرور زمان انتظار می‌رود که از شدت اعتراضات فعلی نیز کاسته شده و تنها به یک شهر یعنی استانبول منحصر شود که درواقع مرکز اصلی شروع این جریان‌ها بود و به نمادی از اعتراضات تبدیل شد. گفته می‌شود دادگاه دولتی ترکیه نیز اجرای این پروژه را در شرایط کنونی متوقف کرده است.

دریافت پیام

البته آرام‌شدن اوضاع به معنای این نیست که پیام معترضان جایی نرسیده است. طی حوادث یک هفته گذشته دولت اردوغان میزان خشم گروه‌های اپوزیسیون را نسبت به سیاست‌هایش به چشم دید. حتی برخی از اعضای حزب حاکم اعلام کردند پیام معترضان را دریافت کرده‌اند. دولت همچنین اعلام کرد تنها راه مبارزه با او یا سرنگون‌کردنش، صندوق‌های رای است و گروه‌های مخالف باید کاری کنند که در انتخابات آینده بتوانند اکثریت را به دست آورند. از این‌رو به نظر می‌رسد حتی فروکش‌کردن حوادث و درگیری‌ها به معنای اتمام آنها نبوده و این رقابت‌ها می‌رود تا از چارچوب‌های شناخته‌شده، مشخص و دموکراتیک دنبال شود.

مشکل رسانه‌های عرب‌زبان این است که می‌خواهیم حوادث جهان را در فهم تنگ خود جای دهیم و به همه حوادث در هرکجا که باشد لباس آرزوهایمان را بپوشانیم. تردیدی وجود ندارد که حوادث اخیر یک‌بار دیگر نگاه‌ها را متوجه ترکیه کرده است. اما هنوز خیلی راه دارد تا بتوان این حوادث را نوعی انقلاب یا بهار ترکی قلمداد کرد. انقلاب‌های موسوم به بهار عربی در نظام‌هایی استبدادی شکل گرفت و هدفش سرنگونی کامل آن نظام‌ها بود؛ حوادثی که قطعا با تحولات ترکیه تفاوتی ماهوی خواهد داشت.

منبع:الاهرام‌الدیموقراطیه

ادامه از صفحه ۹

حزب و مردم علیه اردوغان

اردوغان خود با شکوفایی اقتصادی به نیرومندتر و گسترده‌ترشدن طبقه متوسط پشتیبان دموکراسی یاری رسانده اما منش او در پافشاری بر خواسته‌های بخش محافظه‌کار جامعه و حتی برنامه‌های شخصی دیگر اعضای حزب را هم رنجانده است. آرینج، از اعضای موسس حزب، نخستین کسی بود که از مردم معترض در پارک میدان تقسیم عذرخواهی کرد و پس از عذرخواهی او که برخی روزنامه‌های هوادار حزب حتی روزنامه زمان که نزدیک به روحانیون محافظه‌کار است انتقاد از اردوغان را علنی کردند. اما همچنان گل بزرگ‌ترین رقیب درون حزبی اردوغان است.

رقابت درون‌حزبی

در صورتی که گل در سال ۲۰۱۴ تصمیم به نامزدی برای ریاست‌جمهوری بگیرد، اردوغان که پس از دو دوره نخست‌وزیری قادر به ماندن در این سمت نیست و ممکن است سودای ریاست داشته باشد به چالش کشیده خواهد شد. باید توجه کرد هنگامی که اردوغان از مردم خواست که دموکراسی را در خیابان‌ها جست‌وجو نکنند، عبدالله گل تنها پس از چند ساعت اعلام کرد دموکراسی چیزی بیشتر از صندوق رای است. پس از اظهارنظر او بود که رسانه‌های ترک به پوشش تظاهرات پرداختند.

با این همه تظاهرات در ترکیه بهاری ترکی نیست. اینجا سازوکار دموکراتیک بسیار بیشتر از کشورهای عرب رعایت می‌شود اما اعتراضات وسیع و ادامه آنها که در جریانشان شعارهایی بسیار علیه شخص اردوغان داده می‌شود بدون تردید بر آینده ترکیه اثرگذار خواهند بود. تظاهرات ترکیه بیشتر نشان از تلاش برای تجدید دموکراسی و پایبندکردن بیشتر دولت به اصول نوین دموکراسی است، مهم‌ترین آنها احترام به مخالفان و پایمال‌نکردن حقوق شهروندی آنان است. این روزها بسیاری از منتقدان، روزنامه‌نگاران، اساتید و... در زندان‌هاهستند.

مردم ترکیه بدون شک از وضعیت اقتصادی خود خشنودند. گرچه حالا با فروریختن بازارهای سهام و کانون توجه‌شدن بدهی‌های عمومی آن هم ممکن است دچار چالش شود اما حزب عدالت و توسعه حتی در صورت کامیابی اقتصادی هم توانایی حذف حقوق شهروندی را نخواهد داشت. آینده اردوغان بستگی مستقیم و کامل به شیوه برخورد با اعتراضات میدان تقسیم و دیگر شهرها دارد. اردوغان برای ماندن در میدان سیاست ترکیه چاره‌ای جز تن‌دادن به مردمسالاری واقعی در درازمدت ندارد و حزب عدالت و توسعه برای محبوب‌ماندن چاره‌ای جز اصلاح رهبرانی چون اردوغان یا به حاشیه راندن آنها ندارد.

روزنه

جدال بی‌پایان دو دیدگاه در ترکیه

در طول اعتراضات ترکیه برخی از معترضان با سنین متفاوت پرچمی را از ترکیه به‌دست گرفته بودند که درمیان آن تصویر مصطفی کمال آتاتورک بنیانگذار این جمهوری به چشم می‌خورد. آنها در عین حال شعار می‌دادند: «ما سربازان مصطفی کمال هستیم.»

البته ترکیه درحال جنگ نیست، اما آنها به گونه‌ای فریاد می‌کشیدند که گویی جنگی در کشور به راه افتاده است. عوامل متعددی موجب بروز اعتراضات و بیرون‌ریختن مردم به خیابان شده است. بسیاری از یک نوع نگرانی صحبت می‌کنند که به گفته آنان از زمان به قدرت‌رسیدن حزب عدالت و توسعه در یک دهه پیش تاکنون به وجود آمده است.

روش زندگی

درسال ۱۹۲۳ آتاتورک پایه‌های جمهوریت را در این کشور بنیان گذاشت که یکی از مبانی اصلی آن سکولاریسم بود. هنوز در ترکیه خیلی‌ها خود را کمالیست می‌دانند و خود را به او منسوب می‌کنند.

فاروق لوگولو یکی از نمایندگان پارلمان و از اعضای حزب جمهوری‌خلق که آتاتورک آن را بنیان گذاشت، می‌گوید: «کمالیست‌بودن یعنی ایمان‌داشتن به میراث آتاتورک درباره دموکراسی و سکولاریسم و حکومت قانون و امروزی‌بودن. خلاصه اینکه یعنی بخشی از تمدن امروز باشی.» وی با احتیاط می‌گوید میراث آتاتورک همچنان زنده و مستحکم است. اما وقتی می‌خواهد بیان کند که این میراث هم‌اکنون در معرض خطر قرار گرفته کمی تن صدایش ضعیف می‌شود. وی می‌افزاید: «انگیزه‌های اصلی دولت کنونی به جای اینکه سکولار باشد دینی و حتی طایفه‌گرایانه است. آنها تلاش می‌کنند جامعه را به‌طور کامل، طبق دیدگاه‌های دینی خودشان بازسازی کنند.»

تردید و نگرانی سکولارها نسبت به سیاست‌های حزب عدالت و توسعه امر تازه‌ای نیست. اما این نگرانی‌ها به‌خصوص پس از تصمیماتی که این حزب به صورت تدریجی اتخاذ می‌کند بیشتر شده است. سه سال پیش مساله اجازه داشتن حجاب در دانشگاه‌ها، واکنش‌های گسترده‌ای را برانگیخت و عده‌ای گفتند دین حق ندارد در امور زندگی عادی مردم دخالت کند. امروز قانون ممنوعیت فروش مشروبات الکلی از ساعت ۱۰شب تا شش صبح و محروم‌کردن شرکت‌های تولیدکننده مشروبات الکلی از حق بیمه و سایر حقوق جانبی، بحث و جدل‌های تازه‌ای را برانگیخته است. این قوانین مقررمی‌کند که خرید و فروش مشروبات الکلی در فاصله یکصد متری مساجد یا مدارس ممنوع است. البته چنین قوانینی هنوز برای اجرایی‌شدن نیازمند تایید ریاست‌جمهوری است و گروه‌هایی تلاش می‌کنند عدم تطابق آن را با قانون اساسی نشان دهند.

دولت می‌گوید هدفش از تصویب این قوانین آن است که جلو مخاطرات مصرف موادالکلی را به‌ویژه در بین جوانان بگیرد. اما اینچنین استدلالی سکولارها را قانع نکرده و معتقدند دولت دارد به حریم شخصی آنها و نحوه زندگی‌شان دست‌درازی می‌کند.

جوانانی که در تظاهرات آنکارا شرکت کرده بودند، می‌گفتند دولت دارد روز به روز چهره واقعی خودش را نشان می‌دهد. یک دانشجوی ترک دراین‌باره می‌گوید: «آنها می‌خواهند وارد زندگی شخصی ما شوند و روش زندگی ما را به ما دیکته کنند. اما ما در برابر این جریان می‌ایستیم.»

جنگ فکری

بسیاری از انتقادات و اتهاماتی که متوجه حزب حاکم است از تردید درباره مقاصد و نگرانی از بلندپروازی رهبرانش ناشی می‌شود. به‌ویژه اینکه نتایج سه دوره انتخابات گذشته هربار به نفع این حزب رقم خورده است. جاهد توز یک تحلیلگر سیاسی نزدیک به این حزب می‌گوید: «آنچه این اعتراضات نشان می‌دهد یک جنگ فکری بین سکولارها و مذهبی‌هاست.»

دردفتر وی تصویری از آتاتورک بر دیوار نصب است. درکنار آن نیز تصویری از رجب طیب اردوغان نخست‌وزیر فعلی ترکیه به چشم می‌خورد. بسیاری براین باورند که شخصیت اردوغان حتی از آتاتورک هم تاثیرگذارتر بوده است. اما طرفداران آتاتورک معتقدند نقاط افتراق بین این دو بسیار بیشتر از نقاط اشتراک است.

درشرایطی که آتاتورک از سکولاریسم به شدت دفاع می‌کرد و طرفدارانش می‌کوشند بین او و مفاهیمی چون پیشرفت و ترقی تناسب ایجاد کنند، اردوغان خود را یک نخست‌وزیر مسلمان در یک دولت سکولار می‌داند و بارها گفته است که دولت می‌تواند سکولار باشد اما لزومی ندارد که افراد هم سکولار باشند.

توز همچنین از یک «انقلاب خاموش» سخن می‌گوید که به اعتقاد او درسال ۲۰۰۲ در ترکیه اتفاق افتاد و حزب عدالت و توسعه را به قدرت رساند. وی درعین حال به پیشرفت‌های چشمگیری اشاره می‌کند که طی سال‌های گذشته ترکیه شاهد آن بوده است. ترکیه طی یک دهه از رتبه بیست‌وششم به رتبه شانزدهم مهم‌ترین اقتصادهای جهانی صعود کرده است. همچنین درآمد سالانه یک فرد در ترکیه از سه‌هزارو۵۰۰دلار به ۱۰هزاردلار افزایش یافته است. به گفته توز: «مخالفان این حزب نمی‌خواهند پیشرفت‌های ترکیه به دست مذهبی‌ها باشد. سکولارها منتظر فرصتی بودند تا بر آنها بشورند و اعتراضات اخیر چنین فرصتی را پیش آورد.» وی درعین حال تاکید می‌کند که: «به هرحال چیزی را که ما الان به آن احتیاج داریم این است که به صورتی صریح با هم گفت‌وگو کنیم. باید بیشتر درباره میراث آتاتورک صحبت کنیم تا بتوانیم از این مشکلات عبور کنیم.»

توز خود اعتراف می‌کند که از زمان تاسیس جمهوری ترکیه، دو گرایش فکری پابه‌پای هم تاکنون پیش آمده‌اند. یکی مذهبی‌ها و دیگری سکولارها و چپ‌ها و این دو قطب مخالف همدیگر هنوز به صراحت با هم به گفت‌وگو ننشسته‌اند. وی می‌افزاید: «ما نباید نقش ارتش را فراموش کنیم که تا به حال چندبار به بهانه حمایت از سکولاریسم علیه دولت‌های قانونی کودتا کرده است.» ترکیه هم‌اکنون می‌رود تا خود را برای برگزاری یکصدمین سال تاسیس جمهوری خود آماده کند. یکی از اهداف حزب عدالت و توسعه این است که جامعه‌ای قوی بسازد. در همین رابطه حوادث اخیر این کشور می‌تواند یک‌بار دیگر ضرورت بررسی و بحث مسایلی را گوشزد کند که از مدت‌ها قبل تاکنون برجای مانده است. ازجمله تعیین هویت ترکیه و رویکردی را که می‌خواهد در آینده داشته باشد.

منبع:بی‌بی‌سی عربی

جدول۱۷۲۴

افقی:

۱ - معروف‌ترین جواهرات سلطنتی ایران - سیفون ۲ - تابناک - دارایی کسی - شهری در استان فارس ۳ - انسانیت - کشوری در قاره سیاه - پست، زبون ۴ - صحنه نمایش - پایه - لقبی اروپایی - روسیه سابق ۵ - مشت مال - ماه‌گونه ۶-ازشهرهای‌آلمان-دانه‌کش‌بی‌آزار-اثربزرگ‌شکسپیر ۷ - شهر بی‌قانون - شبه جزیره اروپایی - سوره توحید ۸ - دعوی کردن - از رودهای کشورمان - درنگ ۹ - لوچ - دریغا - درج‌کردن ۱۰ - شهرخراسان - خار و خاشاک - فرزندزاده ۱۱ - همدم - به شوق‌آمدن ۱۲ - استان شمالی - خاندان - جانوری نابینا - یادداشت ۱۳ - جاری - دوستی - چیزهای تازه ۱۴ - مادر وطن - جوهر مخصوص مهر - رنگ سیاه ۱۵ - قرص تب بر - فخر

عمودی:

۱ - علم آموختن - ویران‌کننده - حرارت بالای هوا ۲ - اثر ایوان تورگینف - زدنی لشکر - سبزی خورشتی ۳ - سنگ سبز قیمتی - بعید به نظر می‌آید - وسیله روشنایی ۴ - غیرایرانی - میهمان ناخوانده ۵ - هسته انگور - واژگون - ویتامینی در روغن‌ها ۶ - باران ریزه - نالوطی - همسر مرد - سالخورده ۷ - دریاچه ترکیه - از ماه‌های فرنگی - آستانه ۸ - سرپرست - تیراندازی - تن پوش ۹ - گناهکار - هیاهوی مردم در شادی - سوغات گجرات ۱۰ - ریاضیدان سوییسی با اکتشافاتی در آنالیز و مکانیک - پیش درآمد غم - شهری در انگلستان - از اعضای بدن ۱۱ -مشعل جوشکاری - گوزن ایرانی - بیماری پوستی ۱۲ - سعادتمند - معروف ۱۳ - فراوانی - عدد سی - پسوند شباهت ۱۴ - نگهبان چماق به دست - میوه هندی - اخبار فرنگی ۱۵ - بیماری سگی - سفارش پیش از مرگ - متجاوز

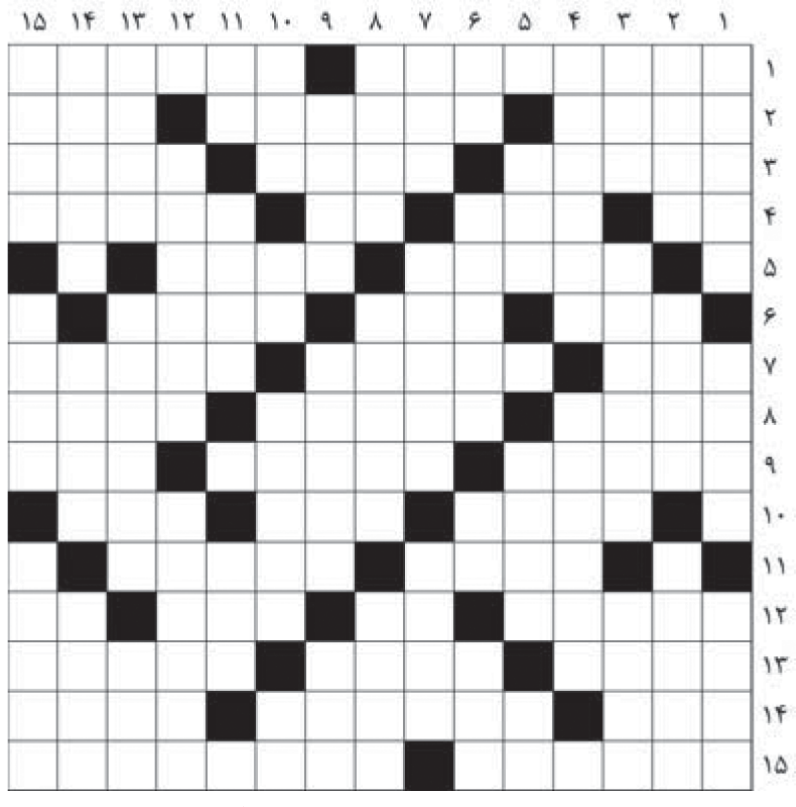

جدول۱۷۲۳

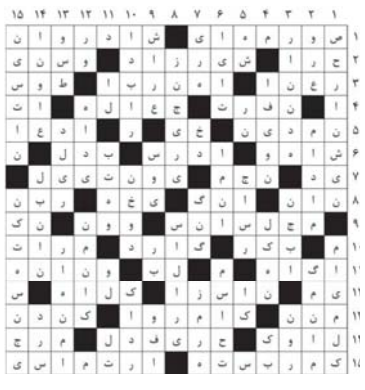

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو سخت ۳۷۶

۷			۱				۲	
۹	۱	۵	۶					
				۴	۵	۹		۶
۸					۱		۵	۷
۱				۵			۹	۴
	۳		۴					
	۷	۳	۲				۶	
	۸	۹					۳	
۲								۸

حل سودوکو سخت

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۷۲۷

۳				۶		۹	۴	
۵			۳		۸	۱		
	۱						۵	۸
			۲		۳		۸	
					۶	۲	۱	۷
۹	۲		۵			۴		
۲	۶				۴	۷	۳	
	۳		۸	۷			۹	
۴	۷	۹	۶				۲	

حل سودوکو ۷۲۶

۶	۵	۷	۹	۲	۸	۱	۴	۳
۴	۹	۲	۳	۱	۶	۸	۵	۷
۸	۳	۱	۴	۷	۵	۲	۹	۶
۵	۶	۹	۲	۳	۱	۷	۸	۴
۷	۴	۳	۶	۸	۹	۵	۲	۱
۲	۱	۸	۵	۴	۷	۳	۶	۹
۹	۸	۴	۱	۵	۳	۶	۷	۲
۱	۷	۶	۸	۹	۲	۴	۳	۵
۳	۲	۵	۷	۶	۴	۹	۱	۸